

Referat: Innspillmøte Forprosjekt nasjonal kvensk bibliotekjeneste

torsdag 26. mars 2015

Tidsramme: kl. 12:00-16:00. Sted: Finnmark fylkesbibliotek, Strandgata 21, Vadsø
Deltakere: Trygg Jakola (Norske Kveners Forbund/ Ruijan Kveeniliitto), Cecilie Johansen (Opus Vadsø), Ivar Johnsen (Norske Kveners Forbund/Ruijan Kveeniliitto), Kaisa Maliniemi (Vadsø museum-Ruija kvenmuseum), Leena Niiranen (Universitetet i Tromsø), Nora Marie Ollila (Kveenuoret/Kvensk Ungdomsnettverk), Elina Paaso-Leppäjärvi (Vadsø bibliotek), Katriina Pedersen (Språkrådet), Marianne Pedersen (Finnmark fylkeskommune), Nils Petter Pedersen (Norsk-Finsk Forbund/Norjalais-Suomalainen Liitto) + Prosjektgruppa (Philipp Konzett, Margrethe Haslund, Stine Qvigstad Jenvin, Minna Lindroos, Rønnaug Ryssdal. Ikke til stede: Birgit Larsen).

1. Innledning

- Fylkeskultursjef i Finnmark Marianne Pedersen informerte om den nye kulturstrategien for Finnmark, som bl.a. har fokus på identitet, formidling, språk, historie og kulturvern.
- Prosjektleder Minna Lindroos informerte kort om forprosjektet.
- Det er opprettet hjemmeside for prosjektet: www.kvenskbibliotekjeneste.no

Til innledningen hadde møtedeltakerne følgende kommentarer:

- Betegnelsen norsk-finsk må være med i prosjektittelen.
- Bruk også kvenskpråklig navneform på Nasjonal kvensk bibliotekjeneste.
- Prosjektet skal handle om språket og kulturen til folk som kaller seg for kvener og norskfinner.
- Det trengs en begrepsdefinering og språklig presisering som skiller mellom kvenskpråklig litteratur og kvensk/norsk-finsk historie og kultur.

2. Gruppearbeid: Hva skal en nasjonal kvensk bibliotekjeneste være? Behov, ønsker og forventninger. Hvordan kan du/din organisasjon/institusjon bidra?

Diskusjon i 2 grupper om 4 fokusområder: Informasjon. Samling. Formidling.

Litteraturproduksjon. (Prosjektgruppa deltok ikke i gruppearbeidet.) Gruppene fikk følgende stikkord til fokusområdene:

INFORMASJON: Om bokutgivelser på kvensk språk og om kvenske forhold, kvensk bibliografi, forfattere, kvenlitteratur på festivaler og litterære arrangement. Informasjon til barn og voksne.

SAMLING: Bøker på kvensk språk og om kvenske forhold. Tilgang til fysiske litteratursamlinger til utlån i bibliotek, digitalisert kvenlitteratur på nett, e-bøker, barnelitteratur, undervisningsmateriell.

FORMIDLING: Biblioteket som litteraturhus og utstillingsvindu for kvenkultur. Turnéer, festivaler, seminar med formidling av kvenlitteratur. Formidlingstiltak for barn og ungdom.

LITTERATURPRODUKSJON: Hvordan stimulere til litteraturproduksjon? Behov for barnelitteratur. Behov for støtteordninger til forfattere og forlag. Oversettelse. Skrivekurs. Litteraturpriser.

3. Plenum. Oppsummering

De to gruppene presenterte synspunkt og idéer fra gruppearbeidet. Referatet skiller ikke mellom gruppe 1 og 2, og grupperer for oversiktens skyld innholdet etter de fire fokusområdene, dessuten i et første punkt om prosjektet generelt.

GENERELT OM PROSJEKTET

- Prosjektet må kartlegge behovet for en kvensk bibliotekstjeneste og foreslå prioritering mellom innsatsområder og oppgaver.
- Tjenesten skal ledes fra et overordnet senter på fylkes- eller regionalnivå og ha høy kompetanse. Senteret trenger ikke å gjøre alle oppgaver selv, men skal ha en overordnet, koordinerende funksjon. Tjenesten har et nasjonalt perspektiv, og kunnskapsspredning og formidling til hele landet er viktige oppgaver. Synliggjøring og informasjon er nødvendig.
- Kvensk bibliotekstjeneste er en tjeneste som ligner Finsk bibliotekstjeneste, men skal være en separat tjeneste.
- I kultur- og historiedelen bør prosjektet favne om både kvensk og norsk-finsk.
- Lokalisering: Lokaliseringsdebatten må ikke være hovedsak. Tjenesten skal koordinere arbeidet, men oppbygging av samlinger og formidling kan skje desentralisert.
- Institusjoner og organisasjoner kan bidra slik i prosjektet:
 - Språkrådet: Kvensk stedsnavnstjeneste og arkiv.
 - Kveeninuoret/Kvensk Ungdomsnettverk: samarbeider med Norske Kveners Forbund (NKF), andre minoritetsungdomsorganisasjoner.
 - Norske Kveners Forbund: informasjon, kan bidra til formidling.
 - Vg.skolebibliotek i Vadsø + OPUS Vadsø: synliggjøring og informasjon
 - Vadsø museum-Ruija kvenmuseum: fagkunnskap og samarbeid
 - Norsk-Finsk Forbund/Norjalais-Suomalainen Liitto: følger prosjektutviklingen og forventer at en eventuell tjeneste som blir etablert fokuserer på kvenskspråklig litteratur og at et nytt tilbud ikke går ut over den nasjonale finske bibliotekstjenesten.

- Tjenesten bør arbeide for samarbeid mellom museum og bibliotek. Oppgaveavgrensing mot f.eks. Kvensk institutt: Tjenesten skal levere bibliotekrelevant informasjon, ikke generell informasjon.
- Prosjektet kan lære av Samisk bibliotekservice i Troms, som er regional, men som har fått hele landet som nedslagsfelt ved hjelp av aktivt formidlingsarbeid på hjemmeside og i nyhetsbrev.
- Forprosjektet gjelder en nasjonal tjeneste med primært nedslagsfelt i Troms og Finnmark. Vi bør ikke være for beskjedne. Hvilke tematiske områder bør tjenesten dekke, skal vi ha et bredt perspektiv? Det kreves god nok grunn- og driftsfinansiering til å yte tjenester over et stort område. Det må lages en felles strategi for hvordan et hovedprosjekt skal finansieres.

- **INFORMASJON**

- Informasjon om kvenske/norsk-finske forhold, ikke bare kvensk litteratur
- Informasjon på nett, men også til grupper som ikke er på nett
- Norske Kveners Forbund/Ruijan Kveeniliitto kan bidra til informasjonsarbeidet
- Kvensk bibliografi er etablert av Universitetet i Tromsø. UiT vil videreføre dette arbeidet.
- Informasjon fra alle relevante institusjoner kan formidles
- Informasjon og formidling henger nøye sammen

- **SAMLING**

- Omfatter ikke bare bøker, men også musikk, film, språkkurs og andre medium.
- Det er ønskelig at samlingen også omfatter andre finsk-ugriske gruppers litteratur, f.eks. meänkieli (Tornedalen), karelsk.
- Behov for oversikt over samlinger. Kvensk bibliografi er et godt hjelpemiddel.
- Det er et begrenset utvalg av kvensk-språklige utgivelser. Tjenesten må også omfatte bøker om historie, kultur osv.
- Digitalisering av vanskelig tilgjengelige tekster. Lokale samlinger (f.eks. ved Alta bibliotek) kan ha materiale av interesse.
- Nye utgivelser bør være åpent tilgjengelige, jf. Open Access (OA); jf. UB ved UiT holder på med å overføre Arina - Nordisk tidsskrift for kvensk forskning - Pohjoismainen kveenitutkimuksen aikakausjulkaisu til digital OA-plattform.
- Ruijan Kaiku: fullstendig digitalisert.

- **FORMIDLING**

- Formidling på arenaer som allerede finnes, f.eks. litteraturfestivaler regionalt og nasjonalt
- Formidling til skoler. Den kulturelle skolesekken (DKS) er en viktig arena

- Felles formidlingsplan for litteratur og kultur, nå spredt på ulike institusjoner (bibliotek, museum, skoler)
- Støttefunksjon for undervisning i skolen. Temaopplegg
- Spre kunnskap til hele landet
- Tilgjengeliggjøring av materiale: teksting av filmer, dokumentarproduksjoner, intervjuopptak

LITTERATURPRODUKSJON

- Formål: Bygge opp under kvensk språk og litteratur.
- Behov for støtteordninger. Det må bli lettere å få innpass for minoritetsspråk.
- Innkjøpsordning (Kulturrådet) er per i dag knyttet til norskspråklig litteratur, ikke kvensk, reglene må endres til å omfatte også kvenskspråklig litteratur.
- Ulike støtteordninger til oversettelse f.eks. i Nordisk Råd
- Materiale for språklæring
- Lydbøker er viktig for språklæring
- Stipender til forfattere som ønsker å skrive på kvensk, særlig for ungdom
- UiT produserer læremidler, grammatikk.
- Kvenskspråklig litteratur for barn og ungdom: oversettelser og ny litteratur
- Ungdomslitteraturproduksjon er viktig: Fulle tomrommet mellom Agnes Eriksen (barnetrinn) og Alf Nilsen-Børsskog (romaner for voksne). Ungdommen har sine egne uttrykksformer innen kultur, sang og musikk. Inspirere ungdom til å ta språket i bruk.
- Skrivekonkurranser, skrivekurs
- Ruijan Kaikus novellekonkurranse = gulrot for unge som har lyst til å skrive. Utgangspunkt for novelleantologi?
- Fokus på oversettelser for å øke volumet: ikke bare fra norsk og finsk, men også andre språk. Kan være økonomisk lettere enn å gi ut originaltekster.
- Studentarbeid på og om kvensk/kvener kan være aktuelt for publisering og tilgjengeliggjøring.

Det ble til slutt referert innspill innkommet på forhånd fra personer/institusjoner som ikke hadde anledning til å være til stede på møtet. Dette gjelder Reidun Mellem (forfatter), Helga Pettersen (Vadsø vg. skoles bibliotek), Ann-Britt Svane (Porsanger bibliotek), Eira Söderholm (Universitetet i Tromsø). Innspillene tas med til det videre arbeidet i prosjektet.

Møteslutt kl. 16:00

Referenter: Philipp Conzett, Rønnaug Ryssdal, Minna Lindroos